

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

616

Vragen van het lid **Ten Broeke** (VVD) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over de *VN-vredesinspanningen voor de Westelijke Sahara* (ingezonden 23 oktober 2013).

Antwoord van Minister **Timmermans** (Buitenlandse Zaken) (ontvangen 28 november 2013).

Vraag 1

Hoe beoordeelt u de huidige mensenrechtensituatie in de Westelijke Sahara? Hoe beoordeelt u in dit verband de inzet van respectievelijk de Marokkaanse regering en het Polisario?

Antwoord 1

Het is niet eenvoudig om goed vast te stellen hoe de mensenrechtensituatie in de Westelijke Sahara eruit ziet. Het gebied ligt geïsoleerd en onafhankelijke waarnemers krijgen beperkt toegang tot het gebied. Volgens de Secretaris Generaal van de VN (zie zijn rapport ter zake aan de VN Veiligheidsraad van april dit jaar) hebben VN rapporteurs weliswaar toegang tot het gebied, maar bezoeken zij de Westelijke Sahara alleen periodiek en onderzoeken dan alleen specifieke deelgebieden van mensenrechten (bv marteling). Zij zijn volgens de Secretaris Generaal daardoor geen geschikt mechanisme voor continue monitoring of het verkrijgen van een algemeen beeld van de mensenrechtensituatie.

Volgens internationale mensenrechtenorganisaties komen oneerlijke processen, marteling, mishandeling, beperking van vrijheid van meningsuiting en van bijeenkomsten voor. Daarnaast zou er sprake zijn van intimidatie van lokale mensenrechtenactivisten en beperking van hun bewegingsvrijheid. Veel van deze zaken zouden toe te schrijven zijn aan de Marokkaanse autoriteiten, maar ook Polisario zou betrokken zijn bij mensenrechtenschendingen.

Toezicht op mensenrechten maakt geen onderdeel uit van het mandaat van de VN-missie voor de Westelijke Sahara (MINURSO) omdat daar tot nu toe geen internationale consensus voor kon worden gevonden (zie tevens het antwoord op vraag¹. Marokko is van mening dat de Marokkaanse Nationale Mensenrechtenraad (CNDH) en de monitoring door VN rapporteurs vol-

¹ http://en.lemag.ma/El-Khalfi-report-by-US-department-of-state-on-human-rights-in-Sahara-biased-unbalanced_a5325.html

doende mogelijkheden bieden om mogelijke mensenrechtenschendingen aan te pakken.

Vraag 2

Hebben de Nederlandse regering of de EU reeds gereageerd op de her-nieuwde inspanningen van VN-gezant Christopher Ross om de impasse tussen Marokko en het Polisario te doorbreken middels shuttle diplomacy?² Zo nee, hoe beoordeelt u deze?

Antwoord 2

In oktober jl. legde VN-gezant Ross een bezoek af aan alle spelers in de regio om de nieuwe *shuttle diplomacy* benadering toe te lichten. In deze benadering zal Ross, in plaats van de tot nu toe gebruikelijke gezamenlijke onderhandelingsbijeenkomsten, een serie van vertrouwelijke gesprekken gaan voeren met partijen afzonderlijk. Deze gesprekken zullen waarschijnlijk aan het eind van dit jaar van start gaan.

De EU heeft, mede namens de Lidstaten, in het kader van de 4^e Commissie van de VN op 14 oktober jl. een verklaring afgegeven waarin steun wordt uitgesproken voor de *shuttle diplomacy* benadering van Ross en alle partijen werden opgeroepen om met Ross samen te werken bij het vinden van een duurzame oplossing.

Vraag 3

Klopt het dat de Marokkaanse regering eerder dit jaar een Amerikaans voorstel om een VN-vredesmacht te stationeren die ook op de mensenrechtensituatie moest toezien, eenzijdig heeft afgewezen? Deelt u het oordeel van Amnesty International dat hier sprake was van een «gemiste kans»?³

Antwoord 3

In april van dit jaar werd het mandaat van de VN-vredesmissie voor de Westelijke Sahara (MINURSO) in de VN-Veiligheidsraad besproken. Voorafgaand daaraan werd onder meer van Amerikaanse zijde gepleit voor opname van mensenrechten in het mandaat van MINURSO. Tot een formeel voorstel van de VS in de Veiligheidsraad is het echter niet gekomen. De Veiligheidsraad heeft vervolgens het MINURSO-mandaat verlengd met een jaar zonder opname van mensenrechten in het mandaat. Deze discussie loopt al een aantal jaren. Tot nu toe werd daarvoor echter geen internationale consensus gevonden.

Vraag 4

Bent u bekend met het voor de Senaat geschreven rapport van het Amerikaanse Ministerie van Buitenlandse Zaken inzake de mensenrechtensituatie in de Westelijke Sahara? Hoe beoordeelt u dit rapport? Deelt u de analyse van de Marokkaanse regering dat het rapport «vooringenomen, simplistisch en ongebalanceerd» is?⁴

Antwoord 4

Uit navraag blijkt dat het rapport waaraan wordt gerefereerd een onofficieel en onvoltooid intern rapport is van het Amerikaanse Ministerie van Buitenlandse Zaken over de mensenrechtensituatie in de Westelijke Sahara. Het kabinet beschikt daar niet over en kan het daarom ook niet beoordelen.

Vraag 5

Hoe verklaart u het verschil, zoals gesteld in uw brief inzake nederzettingen-producten d.d. 8 oktober, tussen de relatief beperkte internationale consensus over de internationaalrechtelijke status van de Westelijke Sahara in vergelijking met die ten opzichte van de Palestijnse gebieden?⁵ Is het kabinet van mening dat de Westelijke Sahara bezet of betwist gebied is?

² <http://english.alarabiya.net/en/News/middle-east/2013/10/15/Morocco-under-rights-fire-as-U-N-makes-new-W-Sahara-peace-bid-.html>

³ <http://www.amnesty.org/en/news/western-sahara-un-2013-04-23>

⁴ http://en.lemag.ma/El-Khalfi-report-by-US-department-of-state-on-human-rights-in-Sahara-biased-unbalanced_a5325.html

⁵ Kamerstuk 23 432, nr. 351.

Antwoord 5

Nederland en de EU beschouwen de Westelijke Sahara als niet-zichzelf besturend gebied als bedoeld in het Handvest van de Verenigde Naties. De soevereiniteit over de Westelijke Sahara wordt betwist door Marokko en de Sahrawi's, de oorspronkelijke bewoners van de Westelijke Sahara. Nederland en de EU erkennen de claims van Marokko niet. Evenmin erkennen Nederland en de EU de claims van Polisario en de door Polisario uitgeroepen République Arabe Sahraoui Démocratique.

Het verschil in vergelijking met de situatie in de Palestijnse gebieden met name op het feit dat er de afgelopen jaren veel minder aandacht is geweest voor de Westelijke Sahara, waardoor er minder consensus bestaat ten aanzien van de beleidsmatige en juridische implicaties van de internationaal-rechtelijke status van de Westelijke Sahara als niet-zichzelf besturend gebied.

Vraag 6 en 7

Deelt u de mening dat de mensenrechtensituatie in de Westelijke Sahara en het vinden van een oplossing voor de politieke impasse een prominentere plaats op de internationale agenda verdienen? Deelt u de mening dat het bereiken van internationale consensus over de status van de Westelijke Sahara wenselijk is?

Hoe kan het kabinet, al dan niet in EU-verband, een constructieve bijdrage leveren aan het vinden van een oplossing voor het conflict tussen de Marokkaanse regering en het Polisario?

Antwoord 6 en 7

Het vinden van een oplossing voor het conflict rond de Westelijke Sahara is een langdurige en complexe zaak omdat zowel Marokko als Polisario in het onderhandelingstraject posities innemen die het vinden van een compromis tot nu toe onmogelijk maken. De Speciaal VN-gezant Ross begeleidt deze onderhandelingen en geldt als coördinator van de inspanningen van de internationale gemeenschap.

Nederland is van mening dat gezien de complexiteit en broosheid van het proces de inzet van de internationale gemeenschap zoveel mogelijk via VN-gezant Ross moet verlopen. Nederland vindt dat zowel het politieke proces als de mensenrechtensituatie prominent op de internationale agenda moeten blijven en vraagt aandacht voor dit onderwerp zowel in VN als EU verband. Hierbij zij aangetekend dat het internationale krachtenveld rond dit dossier zeer moeilijk is omdat over de internationale inzet in aanvulling op de activiteiten van VN-gezant Ross tot nu toe geen overeenstemming kan worden gevonden (zie bv de discussie rond uitbreiding van het MINURSO-mandaat, zoals genoemd in antwoord⁶).

⁶ http://en.lemag.ma/El-Khalfi-report-by-US-department-of-state-on-human-rights-in-Sahara-biased-unbalanced_a5325.html